PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

Nr 406

Globalizacja – gra z dodatnim czy ujemnym wynikiem?

Redaktorzy naukowi

Małgorzata Domiter
Bogusława Drelich-Skulska
Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracenaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-543-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
53-345 Wrocław, ul. Komandorska 118/120
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp 9

Część 1. Międzynarodowe przepływy towarów, usług i kapitałów w dobie procesów globalizacji

Dominika Brzęczek-Nester: Polski eksport w latach 1999-2014 – kluczowe tendencje w ujęciach ilościowym, branżowym i geograficznym 15
Agnieszka Hajdukiewicz: Transatlantyckie Partnerstwo Handlowo-Inwestycyjne jako szansa rozwoju eksportu polskich towarów 28
Dorota Agata Jarema: Stosunki handlowe pomiędzy Unią Europejską i Chińską Republiką Ludową po 2001 roku 43
Artur Klimek: Small and medium sized enterprises in international trade: the case of Central and Eastern European countries..... 54
Jan Rymarczyk: Eksport jako forma internacjonalizacji KGHM Polska Miedź S.A. 70
Joanna Skrzypczyńska: Chiny w WTO 86
Marta Wincewicz-Bosy: Wpływ wybranych czynników społecznych na międzynarodowy łańcuch dostaw zwierząt przeznaczenia rzeźnego 93
Wojciech Zysk: Międzynarodowe obroty usługowe w latach 2004-2013 103
Magdalena Myszkowska: Miejsce krajów najsłabiej rozwiniętych w międzynarodowym handlu usługami..... 115
Michał Brzozowski, Paweł Śliwiński, Grzegorz Tchorek: Integracja podejścia makroekonomicznego i portfelowego w analizie czynników determinujących przepływy kapitału międzynarodowego..... 127
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Rola branży e-commerce w rozwoju rynku powierzchni magazynowych 140

Część 2. Ugrupowania integracyjne, gospodarki narodowe i inni gracze wobec wyzwania integracyjnego

Eric Ambukita: Francja i Afryka: nowa era współpracy gospodarczej 153
Anna Chrzęściewska: Charakterystyka polityki społecznej Meksyku na tle procesów globalizacji 165
Małgorzata Dziembała: Polityka na rzecz wspierania innowacyjności w krajach BRICS na przykładzie Republiki Południowej Afryki 174

Sławomir Wyciślak: Korporacje transnarodowe w warunkach złożoności 186
Anna Janiszewska: Polityka społeczna w krajach europejskich jako odpowiedź na zachodzące zmiany demograficzne 197
Zdzisław W. Puślecki: Unia Europejska wobec bezpieczeństwa ekonomicznego w warunkach globalizacji 210
Katarzyna Żukrowska: Napięcia w sąsiedztwie UE jako czynnik stymulujący zmiany 221

Część 3. Polska w globalnej gospodarce – wybrane problemy

Jarosław Brach: Polski sektor międzynarodowego drogowego transportu ładunków – historia, sytuacja obecna oraz perspektywy i możliwości rozwoju w przyszłości 243
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka: Zmiany na rynku pracy w Polsce na tle przemian zachodzących w krajach UE 268
Bogdan Buczkowski, Agnieszka Kłysik-Uryszek, Aneta Kuna-Marszałek: Polish OFDI – scale, structure and trends 279
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Główne przesłanki i napotykane bariery we wdrożeniu *kaizen* w przedsiębiorstwach na rynku polskim 289
Eugeniusz M. Pluciński: Istota bezpieczeństwa ekonomicznego Polski z perspektywy globalizacji regionalnej i światowej. Wybrane aspekty 306

Część 4. Znaczenie komunikacji i marketingu dla kształtowania postaw w globalnej gospodarce

Karolina M. Klupś-Orłowska: Private English tutoring industry in China on the example of the activity of New Oriental Education & Technology Group 323
Aleksandra Kuźmińska-Haberla, Monika Chutnik: Szkolenia międzykulturowe jako sposób na zwiększenie konkurencyjności polskich inwestorów na rynkach zagranicznych 333
Agata Linkiewicz: Ewolucja marketingu szeptanego jako narzędzia komunikacji marketingowej w świetle rozwoju technologii informacyjnych 346
Barbara Szymoniuk: Globalne marnotrawstwo zasobów – wyzwanie dla zrównoważonego marketingu 358

Część 5. Państwo w globalnej gospodarce

Lidia Mesjasz: Koszty restrukturyzacji zadłużenia zagranicznego państwa... 369
Dorota Michalak: Przemiany strukturalne na rynku pracy jako efekt zmian klimatycznych 382
Michał Nowicki: Sankcje jako wolicjonalny środek wywierania presji na państwa naruszające ład międzynarodowy 391

Summaries

Part 1. International flows of foods, services and capitals at the time of the globalization processes

Dominika Brzęczek-Nester: Polish export in 1999-2014 – key trends in quantitative, structural and geographical terms 15
Agnieszka Hajdukiewicz: Transatlantic Trade and Investment Partnership as a development opportunity for the exports of Polish goods 28
Dorota Agata Jarema: Trade relations between the European Union and the Peoples Republic of China after 2001 43
Artur Klimek: Małe i średnie przedsiębiorstwa w handlu międzynarodowym. Przykład krajów Europy Środkowej i Wschodniej 54
Jan Rymarczyk: Export as a form of KGHM Polska Miedź S.A. internationalization 70
Joanna Skrzypczyńska: China in the WTO 86
Marta Wincewicz-Bosy: Influence of some social factors on the international supply chain of animals for slaughter destination 93
Wojciech Zysk: International turnover service in the years 2004-2013 103
Magdalena Myszkowska: The importance of least developed countries in the global services trade 115
Michał Brzozowski, Paweł Śliwiński, Grzegorz Tchorek: Integrated macroeconomic and portfolio approach in the analysis of the international capital flows determinants 127
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Role of e-commerce industry in the development of the market for warehouse space 140

Part 2. Integration groups, national economies and other players towards integration challenge

Eric Ambukita: France and Africa: a new era of economic cooperation 153
Anna Chrzęściewska: The characteristics of social policy of Mexico on the basis of processes of globalization 165
Małgorzata Dziembała: The policy promoting innovation in the BRICS countries – the case of the Republic of the South Africa 174
Sławomir Wyciślak: Transnational corporations under complexity 186
Anna Janiszewska: Social policy in the European countries as a response to the demographic changes 197
Zdzisław W. Puślecki: European Union in the face of the European security in the conditions of globalization 210
Katarzyna Żukrowska: Tension in the neighborhood of the European Union as a factor stimulating changes 221

Part 3. Poland in global economy – selected problems

Jarosław Brach: Polish sector of international road freight transport hauliers – history, contemporary situation and the perspective and possibilities of its development in the future 243
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka: Changes on the labor market in Poland compared to the changes taking place in the EU 268
Bogdan Buczkowski, Agnieszka Kłysik-Uryszek, Anetta Kuna-Marszałek: Polskie inwestycje bezpośrednie – skala, struktura, tendencje..... 279
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Main reasons and faced barriers in implementing kaizen in enterprises on the Polish market 289
Eugeniusz M. Pluciński: The essence of the economic security of Poland from a perspective of regional and worldwide globalisation 306

Part 4. Importance of communication and marketing for shaping attitudes in global economy

Karolina M. Klupś-Orłowska: Rynek prywatnych korepetycji w Chinach na przykładzie działalności New Oriental Education & Technology Group... 323
Aleksandra Kuźmińska-Haberla, Monika Chutnik: Intercultural trainings as a way of increasing the competitiveness of Polish investors in foreign markets..... 333
Agata Linkiewicz: Evolution of word-of-mouth marketing as a tool of marketing communication in the light if IT development 346
Barbara Szymoniuk: Global waste of resources – a challenge for sustainable marketing 358

Part 5. State in global economy

Lidia Mesjasz: The costs of sovereign debt restructurings 369
Dorota Michalak: Structural changes in the labor market as a result of climate changes 382
Michał Nowicki: Sanctions as a volitional means of impact on states infringing international order..... 391

PRACE NAUKOWE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU
RESEARCH PAPERS OF WROCŁAW UNIVERSITY OF ECONOMICS nr 406 • 2015
Globalizacja – gra z dodatnim czy ujemnym wynikiem?
ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

Dorota Michalak
Uniwersytet Łódzki
e-mail: d.michalak@uni.lodz.pl

PRZEMIANY STRUKTURALNE NA RYNKU PRACY JAKO EFEKT ZMIAN KLIMATYCZNYCH

STRUCTURAL CHANGES IN THE LABOR MARKET AS A RESULT OF CLIMATE CHANGES

DOI: 10.15611/pn.2015.406.29
JEL Classification: O01

Streszczenie: Prowadzenie działań adaptacyjnych do zmian klimatu, zarówno tych mających na celu dostosowanie się do nowych warunków klimatycznych, jak i tych mających zahamować postępujące zmiany, stało się niezwykle ważną kwestią globalną i ma charakter priorytetowy w polityce wielu krajów. Artykuł prezentuje zmiany strukturalne na rynku pracy, które są efektem prowadzonych działań zapobiegawczych związanych ze zmianami klimatu. Celem podkreślenia istotności tematu przedstawiono działania dostosowawcze, takie jak inicjatywy podejmowane przez Komisję Europejską oraz główne zadania organizacji, których priorytetowym działaniem jest niwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu. Głównym elementem działań zapobiegawczych związanych ze zmianami klimatu jest obniżenie emisji gazów cieplarnianych. Tworzenie nowych technologii przyjaznych środowisku, takich jak odnawialne źródła energii, umożliwia generowanie nowych, tzw. zielonych miejsc pracy.

Słowa kluczowe: działania adaptacyjne do zmian klimatu, odnawialne źródła energii (OZE), zielone miejsca pracy.

Summary: Keeping adaptation measures to climate change, both in order to adapt to the new climatic conditions, as well as those aimed at the suppression of progressive change, has become an important global issue. These measures are a priority in the policy of many countries. The article presents the structural changes in the labor market, which are the result of its activities to climate change prevention. To emphasize the significance of the issue, such adjustments as the initiatives taken by the European Commission and the main tasks of organizations which priority action is to correct the negative effects of climate change have been presented. The main element of preventive measures to climate change is to reduce greenhouse gas emissions. The creation of new environment-friendly technologies, such as renewable energy sources, allows to generate new green jobs.

Keywords: adaptation to climate change, renewable energy sources (RES), green jobs.

1. Wstęp

Warunki atmosferyczne mają istotny wpływ na działalność gospodarczą, jeśli uwzględnić analizy w skali zarówno makro, jak i mikro. Postępujące zmiany klimatyczne sprawiły, że anomalia pogodowe stały się faktem, a zmienność i nieprzewidywalność pogody jest częścią życia codziennego. Dlatego też tak ważne jest prowadzenie działań adaptacyjnych do zmian klimatu, zarówno tych mających na celu dostosowanie się do nowych warunków klimatycznych, jak i tych mających na celu zahamowanie postępujących zmian.

Niniejszy artykuł prezentuje zmiany strukturalne na rynku pracy, które są efektem prowadzonych działań zapobiegawczych związanych ze zmianami klimatu. Ponadto celem podkreślenia istotności tematu przedstawiono działania dostosowawcze, takie jak inicjatywy podejmowane przez Komisje Europejską oraz główne zadania organizacji, których priorytetowym działaniem jest niwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu.

2. Działania dostosowawcze do zmian klimatu

Problematyka postępujących zmian klimatycznych podejmowana jest na całym świecie. Dyskutuje się na temat przyczyn zmian klimatu oraz ich skutków. Poszukuje się także rozwiązań mających na celu zapobieganie ich pogłębianiu oraz przystosowanie się do nowych warunków klimatycznych. Wyrazem tego są liczne inicjatywy podjęcie przez Komisję Europejską, takie jak:

- Akcja Klimat (*Climate Action*) – kompleksowa akcja informacyjna i edukacyjna na temat polityki klimatycznej UE [http://ec.europa.eu/clima/],
- kampania Energetyka Zrównoważona – Dni Energetyki i Tygodnie Czystej Energii: zachęcenie ludności do energooszczędności i wykorzystania OZE [KE 2005],
- Green Week 2009 – konferencja na rzecz opanowania zmian klimatycznych [http://www.greenweek2015.eu/],
- Mobilny Week – ogólnoeuropejska akcja, w ramach której odbyło się wiele wydarzeń poświęconych zrównoważonej komunikacji [http://www.mobilityweek.eu/],
- CIVITAS – ułatwia miastom osiągnięcie bardziej stabilnego, ekologicznego i bardziej wydajnego systemu transportu miejskiego przez wdrażanie i ocenę ambitnego, zintegrowanego pakietu rozwiązań technologicznych i środków polityki [http://www.um.warszawa.pl/en/node/9763],
- Porozumienie Burmistrzów (*Covenant of Mayors*) – inicjatywa zrzeszająca burmistrzów miast pionierskich w dziedzinie walki ze zmianami klimatycznymi w celu stałej wymiany doświadczeń i promocji rozwoju gospodarczego, przy efektywnej energetycznie i niskowęglowej gospodarce [http://www.www.eu-mayors.eu/],

- Zielona Stolica Europy – inicjatywa, w ramach której KE nagradza władze miast, które osiągają najwyższe standardy środowiskowe [http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/about-the-award/],
- projekt LIFE – jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody [Wiater i in. 2009],
- najnowsza Strategia Komisji Europejskiej w sprawie adaptacji do zmian klimatu z 16.04.2013 roku, której głównym celem jest ułatwienie koordynacji działań podejmowanych przez kraje Unii Europejskiej w reakcji na wpływ globalnego ocieplenia na społeczności lokalne [KE 2013].

Jednym z głównych zadnień Joint Research Centre (JRC – organizacja naukowa KE) jest zdefiniowanie działań dostosowawczych do ekstremalnych zjawisk pogodowych w poszczególnych sektorach. JRC opracowało metodykę oceny obecnych i przyszłych naturalnych zagrożeń w skali europejskiej.

Sposobem obliczania katastroficznego ryzyka pogodowego[1] są mapy podatności na występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych. Określa się w nich ekspozycję (podatność na wpływ) sektorów gospodarki oraz aktywów ekologicznych na negatywne oddziaływanie anomalii pogodowych. W zależności od dostępu do danych biorą one także pod uwagę wpływ anomalii pogodowych na jakość życia oraz zmiany w stylu życia.

Narzędziami stworzonymi przez JRC są [www.ec.europa.eu/jrc/]:

- model hydrologiczny Lisflood – ocena fizycznego oddziaływania powodzi i suszy, umożliwia on dokonanie symulacji ekstremalnych poziomów wód w danym zbiorniku wodnym i w danym czasie. Został stworzony w celu prognozowania możliwości wystąpienia powodzi, w obrębie dużych zbiorników wodnych, przy nowych warunkach pogodowych.
- Moland – model wzrostu regionalnego; określa szkody finansowe, które może wyrządzić powódź, na podstawie określenia głębokości możliwego zalania, co natomiast oblicza się na podstawie danych dotyczących ukształtowania terenu.

Do tej pory narzędzia te zostały wykorzystane na kilku obszarach badawczych Unii Europejskiej w celu dokonania oceny wpływu powodzi jako jednego z następstw postępujących zmian klimatu. Wstępne analizy wykazują, że w modelu Lisflood występuje jeszcze wiele rozbieżności. Między innymi dotyczą one skali symulacji (od 1 do 5 km), która jest wynikiem dostępu do danych meteorologicznych.

[1] Ryzyko pogodowe dzielimy na ryzyko o charakterze katastroficznym, związanym z występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych, oraz ryzyko o charakterze niekatastroficznym, pojęcia którego używa się, aby opisać finansowe narażenie przedsiębiorstwa na takie zdarzenie pogodowe, jak ciepło, zimno opady deszczu czy też wiatr.

Zagadnienie zmian klimatu i szukanie sposobów radzenia sobie z tym zjawiskiem podejmowane są na szczeblu zarówno globalnym jak i regionalnym. Przykładem mogą tutaj być Globalne modele klimatyczne (GCMs – *Global Climate Models*), wykorzystywane do badania klimatu Ziemi oraz do symulacji zmian klimatu w przyszłości, oraz regionalne modele klimatyczne (RCMs – *Regional Climate Models*), używane do symulacji zmian klimatu Ziemi w wyższej rozdzielczości przestrzennej w odniesieniu do danego regionu, a także organizacje prowadzące działania adaptacyjne do zmian klimatu (poniżej wymieniono tylko te najbardziej znane):

- Instytut Badań Klimatu i Społeczeństwa (Research Institute for Climate and Society – IRI) – misją IRI jest zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat wpływu klimatu celem poprawy ludzkiego dobrobytu i środowiska, zwłaszcza w krajach rozwijających się. IRI realizuje swoją misję poprzez badania, edukację, budowanie potencjału oraz dostarczając prognozy i produkty informacyjne [http://iri.columbia.edu/];
- Stowarzyszenie Zarządzania Ryzykiem Pogodowym (Weather Risk Management Association – WRMA) – zostało stworzone w celu zwiększania świadomości na temat wpływu ryzyka pogodowego, zwłaszcza niekatastroficznego, na gospodarkę. Największe osiągnięcia to znaczący wkład w rozwój rynku ryzyka pogodowego poprzez rozwój standardowych protokołów awaryjnych, ustanowienie procedur depozytów zabezpieczających, prowadzenie badań na temat uzależnienia gospodarek od niekatastroficznego ryzyka pogodowego i popularyzację otrzymanych wyników [http://www.wrma.org/];
- International Institute for Applied System Analysis (IIASA), którego największym osiągnięciem jest stworzenie narzędzia CATSIM wykorzystywanego do opracowywania strategii tworzenia budżetów publicznych uwzględniających działania adaptacyjne przed wystąpieniem i po wystąpieniu katastrofy. Opisane narzędzie pozwala zdefiniować parametry zagrożeń naturalnych, podatność danego kraju na wystąpienie katastrofy naturalnej, ocenić katastroficzne ryzyko pogodowe, a także przedstawia koszty i korzyści różnych strategii finansowych w zakresie zarządzania ryzykiem katastroficznym w danym kraju wraz z ich implementacją dla ważnych wskaźników, takich jak wzrost gospodarczy czy dług [http://www.iiasa.ac.at/];
- Międzynarodowy panel na rzecz ochrony klimatu (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC) – dostarcza ocen, informacji naukowej, technicznej i społeczno-gospodarczej istotnych dla zrozumienia zmian klimatycznych [http://www.ipcc.ch/];
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC) jest źródłem informacji, umożliwia dostęp do licznych publikacji, takich jak oficjalne teksty UNFCCC oraz protokół z Kioto, poprzez wyszukiwarkę do biblioteki UNFCCC [http://newsroom.unfccc.int/];

- Globalny okrągły stół w sprawie zmian klimatu (Global Roundtable on Climate Change – GROCC), który łączy zainteresowane podmioty wysokiego szczebla ze wszystkich regionów świata, w tym kadry kierowniczej z sektora prywatnego i liderów międzynarodowych rządowych i pozarządowych organizacji, w celu omówienia i poszukiwania obszarów potencjalnego porozumienia dotyczącego zagadnień naukowych, technologicznych i ekonomicznych, mających decydujące znaczenie dla kształtowania prawidłowych polityk publicznych na rzecz zmian klimatycznych [http://www.earth.columbia.edu/articles/view/1753].
- Association of Climate Change (ACCO), którego głównym celem jest wspieranie organizacji w prowadzeniu działań zapobiegawczych (promowanie działań zrównoważonych), jak również adaptacyjnych, jeśli chodzi o zmiany klimatu [http://www.accoonline.org/about.html].

3. Pozytywny wymiar zmian klimatycznych

Analizując zagadnienie zmian klimatycznych, wielu autorów skupia się głównie na ujemnych następstwach tego zjawiska. Mimo że negatywnych efektów jest zdecydowanie więcej i są one często bardzo groźne w skutkach, nie należy pomijać tych pozytywnych. Głównym elementem działań zapobiegawczych związanych ze zmianami klimatu jest obniżenie emisji gazów cieplarnianych. W tym celu powstają nowe technologie, takie jak odnawialne źródła energii (OZE), które są przyjazne dla środowiska naturalnego i umożliwiają redukcję wytwarzania dwutlenku węgla w procesie produkcji. Możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii przewyższają potrzeby energetyczne Polski, a niezależni eksperci oceniają, że około 60% energii w kraju może pochodzić z odnawialnych źródeł. Ze względu na duży potencjał energetyczny Polski (zwłaszcza biomasy) sektor odnawialnych źródeł staje się bardzo dochodowy i dynamicznie się rozwija. Co istotne, sektor odnawialnych źródeł energii kreuje więcej miejsc pracy niż sektor opierający się na źródłach nieodnawialnych. OZE mają największy potencjał w tworzeniu tzw. zielonych miejsc pracy.

Zgodnie z definicją „zielone miejsca pracy" to każdy rodzaj działalności zawodowej, który pomaga chronić środowisko i walczyć ze zmianami klimatu przez oszczędzanie energii i surowców, promowanie OZE, ograniczanie odpadów oraz ochronę bioróżnorodności i ekosystemów [*Zielone miejsca pracy*... 2014].

Od 2008 roku w sektorze energii odnawialnej powstało wiele nowych miejsc pracy. W latach 2009-2010 liczba pracowników sektora w Europie wynosiła niemal milion. W latach 2010-2011, mimo kryzysu, odnotowano wzrost liczby miejsc pracy, która wynosiła 1 186 000 [KE 2014]. Ponadto z wyliczeń Komisji Europejskiej wynika, że do 2020 roku istnieje możliwość stworzenia 3 milionów dodatkowych zielonych miejsc pracy [KE 2011], a do 2050 roku liczba miejsc pracy w OZE może wynosić nawet 6 milionów, jeżeli zostanie przyjęty cel pozyskania 100% energii ze źródeł odnawialnych [Wiśniewski i in. 2011].

Przykładami inwestycji OZE związanych z kreowaniem nowych miejsc pracy w Polsce są budowane w całym kraju biogazownie[2] (liczba – 58), farmy wiatrowe[3] (134), elektronie wodne[4] (13), kolektory słoneczne[5] (25), geotermie[6] (12) oraz elektrownie fotowoltaiczne (302)[7] [http://gramwzielone.pl/mapa-instalacji-oze]. Kolejnymi przykładami tworzenia zielonych miejsc pracy w OZE jest zintegrowany program termomodernizacji budynków mieszkalnych w Tychach, wykorzystanie gazu wysypiskowego ze składowiska odpadów komunalnych do produkcji energii elektrycznej i ciepła w Toruniu oraz produkcja części do paneli słonecznych przez łódzką firmę Rena.

3.1. Zielone miejsca pracy

Zielone miejsca pracy powstają w związku z podejmowaniem bezinwestycyjnych i inwestycyjnych przedsięwzięć, których efektem jest zmniejszenie presji na środowisko naturalne ze strony gospodarki i konsumpcji. Zielone miejsca pracy mogą powstawać w każdym sektorze gospodarki, warunkiem jest, aby osoby zatrudnione były bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanie w poprawianie stanu środowiska na danym terenie oraz w przeciwdziałanie przedsięwzięciom szkodliwym dla stanu środowiska zarówno w krótkim, jak i w długim okresie [http://zieloniprzedsiebiorcy.eco.pl/greenentrepreneurs/trends.html].

Ideą zielonych miejsc pracy jest promowanie godziwej pracy z odpowiednią ochroną socjalną, odpowiednio wysokimi zarobkami, poszanowaniem praw pracowniczych oraz partycypacją społeczeństwa w podejmowaniu decyzji mających wpływ na ich życie [*Zielone miejsca pracy*... 2014].

Warto podkreślić, że zielone miejsca pracy nie są tylko efektem walki z postępującymi zmianami klimatycznymi, ale także działań mających na celu poprawę stanu

---

[2] Biogaz jest to gaz pozyskiwany z biomasy z wyłączeniem zbóż pełnowartościowych, w szczególności z przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

[3] Elektrownia wiatrowa jest to zakład przemysłowy produkujący energię, wykorzystując do tego turbiny wiatrowe. Energia elektryczna uzyskana z wiatru jest uznawana za ekologicznie czystą, gdyż, pomijając nakłady energetyczne związane z wybudowaniem takiej elektrowni, wytworzenie energii nie pociąga za sobą spalania żadnego paliwa.

[4] Elektrownia wodna jest to zakład przemysłowy zamieniający energię potencjalną wody na elektryczną. Elektrownie wodne dzieli się na „duże" i „małe", przyjmując, że małe elektrownie wodne (określane skrótem MEW) to te o mocy poniżej 5 MW.

[5] Kolektor słoneczny jest to urządzenie do konwersji energii promieniowania słonecznego na ciepło. Energia słoneczna docierająca do kolektora zamieniana jest na energię cieplną nośnika ciepła, którym może być ciecz (glikol, woda) lub gaz (np. powietrze).

[6] Geotermia (energia geotermalna) – wykorzystywanie energii o charakterze nieantropologicznym, skumulowanej w postaci ciepła pod powierzchnią ziemi.

[7] Fotowoltaika jest technologią wytwarzania energii elektrycznej przez konwersję promieniowania słonecznego w prąd stały przy zastosowaniu półprzewodników, z których zbudowane są ogniwa fotowoltaiczne.

środowiska naturalnego. Należy do nich rozwój rolnictwa ekologicznego, wzmacnianie transportu publicznego w aglomeracjach, rozwijanie różnych form ekoturystyki oraz rozwijanie usług związanych z energooszczędnością zasobów mieszkaniowych.

Zrównoważone modele konsumpcji i produkcji dają możliwość tworzenia nowych miejsc pracy oraz przekształcanie tych istniejących w zielone miejsca pracy wysokiej jakości nie tylko praktycznie we wszystkich sektorach, ale również wzdłuż całego łańcucha wartości, zaczynając od badań, a na produkcji, dystrybucji i obsłudze kończąc [*Zielone miejsca pracy*... 2014].

Instytut na rzecz Ekorozwoju od kilku lat wspólnie z Europejskim Biurem Środowiskowym (European Environmental Bureau) prowadzi prace nad wykorzystaniem działań na rzecz środowiska jako potencjalnego obszaru kreowania nowych miejsc pracy. Wnioski z przeprowadzonych badań wskazują, że tworzenie zielonych miejsc pracy przynosi najlepsze efekty na szczeblu samorządowym. Jednym z ważniejszych elementów procesu zazieleniania lokalnych rynków pracy jest partnerstwo władz lokalnych, przedsiębiorców, działaczy organizacji społecznych oraz przedstawicieli instytucji finansowych wymienionych grup społecznych. W związku z faktem, że miejsca pracy w dziedzinach związanych z szerzeniem postaw ekologicznych stanowią niszę lokalnych rynków pracy sprawą nadrzędną jest to, aby wykorzystując wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności trwale rozszerzyć tą niszę, tak aby nastąpiła restrukturyzacja lokalnych rynków w kierunku przyjaznym środowisku naturalnemu, niższej emisji dwutlenku węgla i wyhamowania zmian klimatycznych oraz zwiększenia liczby miejsc pracy [Dolnośląski Ośrodek Strategii Społecznej 2014].

Z obserwacji Instytutu na rzecz Ekorozwoju wynika, że w Polsce potencjał tworzenia nowych zielonych miejsc pracy nie jest w pełni wykorzystywany, co wynika z faktu [http://www.ine-isd.org.pl/lang/pl/page/stanowiska_i_opinie_/id/11/]:

- niedostrzegania możliwości kreowania miejsc pracy w ramach działalności pośredniczących,
- braku na szczeblu lokalnym potencjału merytorycznego i organizacyjnego, aby wykorzystywać możliwości tworzenia zmielonych miejsc pracy,
- niskiego poparcia społecznego dla ochrony środowiska naturalnego,
- nikłego wykorzystania nowych technik informacji na rynku pracy.

W ocenie Instytutu na rzecz Ekorozwoju prowadzona obecnie polityka zatrudnienia nie wykorzystuje potencjału, jaki stwarza rolnictwo ekologiczne, ochrona przyrody i krajobrazu, ekoturystyka, alternatywna energetyka, transport publiczny. Poszukiwaniom rozwiązań problemów bezrobocia w Polsce nie towarzyszy odpowiednio aktywna promocja wykorzystywania zielonych miejsc pracy w wymienionych sferach gospodarki [http://www.ine-isd.org.pl/lang/pl/page/stanowiska_i_opinie_/id/11/].

4. Zakończenie

Zmiany klimatu stały się niezwykle ważną kwestią globalną, a działania adaptacyjne mają charakter priorytetowy w polityce wielu krajów. Dowody naukowe, inicjatywy podejmowane przez Unię Europejską oraz organizacje na całym świecie, a także opinia publiczna są zgodne co do tego, że jest to jedno z największych wyzwań przyszłości zarówno z perspektywy polityki, jak i szerszego wymiaru społeczno-ekonomiczno-przyrodniczego.

Należy pamiętać, że zmiany klimatu to nie tylko ogromne straty wywołane przez zdarzenia pogodowe, jest to także jeden z instrumentów pobudzający ożywienie gospodarcze, torujący drogę nowym rozwiązaniom finansowym, technologicznym i organizacyjnym.

Rozkwit idei zielonych miejsc pracy związany jest z rosnącą świadomością społeczną, że niepokojące zmiany klimatu wynikają z działalności człowieka. Zahamowanie tego procesu wymaga zmian ekonomicznych, pozwalających na ochronę środowiska, przy zapewnieniu nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych oraz pracujących w sektorach, które obecnie przyczyniają się najbardziej do globalnego ocieplenia [Dolnośląski Ośrodek Strategii Społecznej 2014].

W Polsce istnieją dobre warunki do rozwoju przyjaznych środowisku inwestycji, co jest wynikiem wdrożenia odpowiedniego prawa ochrony środowiska, które jest zgodne z prawodawstwem unijnym, a także dzięki możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych i pomocowych. Jednak potencjał ten nie jest wykorzystywany. Istnieje zatem potrzeba uwzględniania możliwości tworzenia zielonych miejsc pracy na rynku pracy. Niezbędnym elementem rozwoju zielonej przedsiębiorczości są zachęty ekonomiczne, ułatwienia podatkowe i prawne oraz podnoszenie świadomości przedsiębiorców na temat przyczyniania się ich działalności do zmian klimatycznych, a także sposobów ograniczania negatywnego wpływu gospodarki na środowisko.

Literatura

An EU Strategy on adaptation to climate change, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2013) 216 final, Bruksela 16.04.2013, s. 2.

Dolnośląski Ośrodek Strategii Społecznej, Zielone miejsca pracy na Dolnym Śląsku i świadomość ekologiczna mieszkańców regionu. Raport Końcowy, Centrum Monitoringu Społecznego i Kultury Obywatelskie, Wrocław 2014, s. 33-34.

http://ec.europa.eu/clima/.

http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/about-the-award/.

http://gramwzielone.pl/mapa-instalacji-oze.

http://iri.columbia.edu/.

http://newsroom.unfccc.int/.

http://www.accoonline.org/about.html.

http://www.earth.columbia.edu/articles/view/1753.
http://www.greenweek2015.eu/.
http://www.iiasa.ac.at/.
http://www.ine-isd.org.pl/lang/pl/page/stanowiska_i_opinie_/id/11/.
http://www.ipcc.ch/.
http://www.mobilityweek.eu/.
http://www.um.warszawa.pl/en/node/9763.
http://www.wrma.org/.
http://www.www.eumayors.eu/.
http://zieloniprzedsiebiorcy.eco.pl/greenentrepreneurs/trends.html.
Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Energii i Transportu, B-1049 Bruksela, http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/index_en.html, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, B-1049 Bruksela 2005, s. 2-3.
Komisja Europejska, *Komunikat komisji do parlamentu europejskiego i rady Energia odnawialna: dążenie do osiągnięcia celu na rok 2020*, Bruksela, 31.01.2011 COM(2011) 31 wersja ostateczna, s. 2.
Komisja Europejska, *Podsumowanie realizacji strategii „Europa 2020" na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego w łączeniu społecznemu*, Bruksela, 05.03.2014, COM(2014) 130 final, s.16.
Wiater J., Muter A., Jóskowiak L., *Ucząc się z LIFE. Najlepsze praktyki w ochronie przyrody*, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Luksemburg 2009, s. 4.
Wiśniewski G., Karaczun Z.M., *Potencjał wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla wzrostu bezpieczeństwa energetycznego w Europie*, Fundacja im. Heinricha Bölla, Warszawa 2011, s. 33.
www.ec.europa.eu/jrc/.
Zielone miejsca pracy. Sprawdzone rozwiązania dla Europy, 2014, dostęp: http://www.greens-efa.eu/fileadmin/dam/Documents/Publications/GND/Green_jobs_PL.pdf, s. 6, 20.